

12 tips voor begeleiding van hoogbegaafde leerlingen

Hoogbegaafde kinderen hebben een eigen leerprogramma nodig. Niet alleen af en toe maar doorlopend. Het is niet eenvoudig maar wel te doen, vooropgesteld dat de gebaande paden even worden verlaten. Met onderstaande tips kom je al een heel eind.

1. Zorg voor een veilige omgeving; een omgeving waar risico nemen mag, waar kinderen leren door proberen en fouten te maken. Dit lijkt voor de hand te liggen, maar het is belangrijk dat het hoogbegaafde kind dit ook zo ervaart.
2. Zorg voor aanwezigheid van bronnen. Daarmee bedoel ik boeken, internet, media en dergelijke. Hiermee verandert je rol als "verstrekker van informatie" in die van coach en organisator van bronnen. Leerlingen hebben controle over en worden eigenaar van hun leerproces.
3. Verdiep je in de interesses van leerlingen. Zorg voor een brede scala aan vragen en onderwerpen en kijk dan welke gebieden leerlingen willen onderzoeken.
4. Begrijp behoeften. Vergeet niet dat elke hoogbegaafde leerling zijn eigen talenten heeft maar ook zwakke punten en behoeften. Dit zou op individueel niveau onderzocht moeten worden door de groepsleerkracht.
5. Steun samenwerking met ontwikkelingsgelijken. Hoogbegaafde kinderen hebben de interactie en delen met gelijken nodig.
6. "Trek" aan leerlingen. Moedig leerlingen aan hun best te doen en zo snel mogelijk te werken wat de basisvaardigheden aangaat, zodat ze de nodige vaardigheden kunnen toepassen bij nieuwe projecten (verrijking).
7. Gebruik interesse in de wereld voor projecten. Hoogbegaafde kinderen zijn geïnteresseerd in wereldproblemen. Deze materie kunt u gebruiken voor het bevorderen van ethische ontwikkeling (moraal) en ontwikkeling van goede zelf-concepten.
8. Varieer met de inhoud. Versnellen en verrijken zijn twee manieren van variëren. Laat leerlingen werken met routeboekje waar mogelijk en dik de stof elders in. Wees niet bang om te schrappen. Vooraf en achteraf toetsen is altijd mogelijk.
9. Zorg voor instrumenten. Wij bevinden ons in de "informatierevolutie". Kinderen hebben onderzoeksvaardigheden nodig om informatie te kunnen vinden, hoger-orde denken vaardigheden om deze informatie te kunnen verwerken en verder creatief denken, probleem oplossende vaardigheden en communicatievaardigheden om hun ideeën te kunnen delen.
10. Varieer met producten. Benut alle kansen om de producten van leerlingen tentoon te stellen – zoals een artikel in de schoolkrant of een project tijdens de viering of open avond. Het werk zou het beste moeten laten zien: netjes, goed geordend, foutloos en aantrekkelijk.
11. Onderzoek echte problemen. Moedig hoogbegaafde leerlingen aan om te zijn makers van informatie en niet alleen consumenten door het toevoegen van nieuwe feiten bij wat ze al weten.
12. Zoek uniciteit. Kijk verder dan de voor de hand liggende intellectuele begaafdheid. Misschien vind u ook een buitengewoon lief, grappig, zachtaardig, netjes, speels of goed georganiseerd kind.

12 eisen verrijkingstof

Wanneer verbreding en verdieping van de leerstof wordt aangeboden dan moet deze leerstof aan de volgende eisen voldoen:

1. Het werk mag niet vooruitlopen op de reguliere leerstof. Zodra dat wel zo is, spreekt men van versnellen. Praktisch gezien betekent dit dat men in de onderbouw dan geen leerstof aanbiedt die met taal en rekenen heeft te maken, want dit komt pas vanaf groep 3 aan de orde. In groep 3 geeft men geen extra werk waarbij er boven de 20 gerekend moet worden, want dat komt in groep 4 pas aan de orde. En een vak als Engels kan dan niet gegeven worden voordat de leerling in groep 7 zit en dan mag het ook nog niet vooruitlopen op wat men in het voortgezet onderwijs gaat leren. Wanneer een leerling echt toe is aan de leerstof van de volgende groep, dan is het niet juist om deze leerstof in het kader van verbreding aan te bieden. In het volgende schooljaar zal de leerling deze leerstof dan reeds beheersen en dan zal er tijdens de reguliere lessen weer extra werk aangeboden moeten worden, of wat ook voorkomt, men laat de leerling de leerstof nog eens herhalen.
2. De leerling moet interesse hebben in de aangeboden leerstof. Wanneer dit niet zo is zal de motivatie snel verdwijnen. Zo heeft het weinig zin om een leerling een cursus Russisch te laten volgen wanneer hij daar geen interesse in heeft.
3. De leerling moet zelfstandig aan de opdrachten kunnen werken, maar dat neemt niet weg dat de leerling wel goede instructie nodig heeft.
4. Het leerdoel moet duidelijk zijn en hierover moet van te voren met de leerling gesproken worden. Het is goed om de leerling ook zijn eigen leerdoelen te laten formuleren en hem onder woorden te laten brengen hoe hij dat aan gaat pakken.
5. De gemaakte opdracht moet aan vooraf gestelde eisen voldoen, mag dus in geen geval vrijblijvend zijn. “Maak maar een leuk werkstuk over paddestoelen als je daar zin in hebt”, is te vrijblijvend.
6. Het werk moet serieus beoordeeld worden. Daarbij moet bekeken worden of het leerdoel is gehaald en of er aan de vooraf gestelde criteria is voldaan.
7. Er moet op vastgestelde tijden aan gewerkt kunnen worden, het moet niet zo zijn dat de leerling telkens in een stief kwartiertje met de opdracht aan de gang kan gaan.
8. Het moet de leerling duidelijk zijn welke middelen gebruikt kunnen worden en waar hij deze middelen kan vinden.
9. Het moet de leerling duidelijk zijn aan wie en wanneer hij vragen kan stellen die betrekking hebben op zijn extra werk
10. Na voltooiing van de opdracht moet het werk geëvalueerd en vervolgens aan de klas gepresenteerd worden.
11. Waar mogelijk kan de leerling het extra werk maken met één of meer andere leerlingen. Dit hoeven niet persé klasgenoten zijn. Het is wel van belang dat het dan om ontwikkelingsgelijken gaat. Samen werken met andere leerlingen op het eigen hoge niveau is in een groep met leeftijdgenoten voor een hoogbegaafd kind niet altijd goed mogelijk. Toch is het belangrijk dat het kind ook leert samenwerken met anderen waarbij hij de ervaring op kan doen dat die anderen iets ook, of zelfs beter weten en/of kunnen dan hij zelf.
12. Op het rapport of verslag moet melding gemaakt worden van het extra werk en van het resultaat. Bij een vakgerichte opdracht moet het resultaat ook meetellen voor het rapportcijfer voor dat vak.